

**A Finnugor és Nyelvtörténeti Osztály beszámolója
a 2017-es év kutatásairól
és terveiről a 2018-as évre**

I. fejezet

Az osztály fő feladatai 2017-ben

Uráli nyelvészet

Szintaxis. A tundrai nyenyec nyelv alapszórendje, illetve nem-igei állítmányt tartalmazó mondatszerkezetei (költségvetés és ERC 15 HU, OTKA 118079). Az udmurt nem véges mellékmondatok témakörében Phd-disszertáció megírása. A hanti szintaxisról szóló fejezetek lezárása.

Szociolingvisztika. Arktikus városokban (Enontekiö, Hanti-Manszijszk, Dugyinka) élő kisebbségi közösségek tagjai körében a nyelvi és kulturális identitás vizsgálata. A városi manysi nyelv nyelvi vitalitása: Phd-disszertáció megírása. A szókölcsonzés és interferencia-jelenségek komi-permják–orosz, illetve magyar–horvát viszonylatban. Az északi hanti kétnyelvűség következményei különböző szövegtípusokban.

Nyelvtörténet

Magyar nyelv. Adatbázisépítés, a tmk.nytud.hu szuperellenőrzése, szövegnormalizálás, egyértelműsítés, a szociolingvisztikai változók kidolgozása. A vonatkozó kötőszók, a tagadó szórend; a sajátos jelentéstartalom és a mellérendelő szerkesztésmódok. Statisztikai változószabály-elemzés. Szakirodalom-feldolgozás, adatgyűjtés és az ismeretterjesztő kötet megírása (NKA A2012/N7980).

Indoeurópai nyelvek

Anatóliai nyelvek. Lexikológiai kutatások (költségvetés és DFG).

Latin nyelv – Lendület Kutatócsoport. Adatbázis-építés: a Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisában (<http://lldb.elte.hu/>) min. 6000 digitális adatlap rögzítése. Latin történeti-dialektológiai vizsgálatok. Konferencia-szervezés (<http://www.nytud.hu/conf/cldworkshop2017.html>), konferencia-részvételek (<http://lldb.elte.hu/events.php>) az eredmények publikálása (<http://lldb.elte.hu/documents.php>). A fenti célkitűzések teljesültek, a tervtől lényeges eltérések nem voltak, a két PhD-dolgozat befejezés előtt áll. A tundrai nyenyecre vonatkozó eredményeket ld. a következő projekteknel: ERC 15 HU, OTKA 118079.

II. fejezet: Kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

II.a

Rövid összefoglalás

Uráli nyelvészet

Szintaxis. Korpuszadatok felhasználásával, valamint lekérdezett mondatok elemzésével vizsgálták az udmurt nem véges mellékmondatokat, különös tekintettel a határozói igenevekkel alkotott nem véges mellékmondatokra, osztályozásukra, mondattani szerkezetük elemzésére. Elkészítették az udmurt preferencia jelentésű mellékmondatok elemzését leíró és részben nyelvtörténeti szempontból. Szemantika. Areális nyelvészeti jelentősége van a színjai hanti 'hely' jelentésű főnév grammatikalizációja leírásának. Fonológia. Befejezték a kazimi hanti magánhangzó-fonémák rendszerének leírását. Szociolingvisztika. A nyelvi identitás kutatása:

A „*Kisebbségi nyelvek az urbanizáció folyamatában*” OTKA K112476: Városkutatás: fogalmi és módszertani problémákat tártak fel az ez idáig csaknem ignorált területen. A város, és a városi adatközlő kategóriájának émikus, azaz a vizsgált csoport szemszögéből történő újrafogalmazása új dimenzióval gazdagítja a hagyományos kutatást. Manysi kutatások: a manysi nyelv hanti-mansziszki nyelvi vitalitása további vizsgálatának megtervezése, terepmunka előkészítése; online kérdőív kidolgozása. Számi kutatások: i. folytatták a korábbi, nyelvhasználati normákat, nyelvi attitűdöket és nyelvi identitást vizsgáló strukturált interjúk lejegyzését; ii. az interjúk elemzését megkezdték; iii. kérdőívet dolgoztak ki az identitásjelölő elemek fontossági viszonyainak feltárására.

Kontaktusnyelvészet. Szinjai hanti mellérendelő mondatokban a kötőszóhasználatot érintő orosz hatás áttekintése. Bemutatták a többközpontú magyar nyelv horvátországi változatát.

A finnugor-orosz és magyar-horvát nyelvi kontaktusok összevetésében a finnugor beszélőközösségekenél is előrehaladott nyelvcsere a magyar vs horvát szókészlet elemek és nagyobb szintaktikai egységek használatában világosan megmutatkozik.

Filológia. Szintaktikai preconcepciók miatti szerkesztői módosítások vizsgálata hanti szövegkiadásokban. Adatbázis. Az OUIDB kazimi hanti korpuszában a jelentések és fordítások javítása (együttműködés a Ludwig-Maximilians-Universitätrel).

Nyelvtörténet. Magyar nyelv. „*Versengő szerkezetek a középmagyar élőnyelvben*” (NKFI–OTKA K 116217): Adatbázis-építés. Fejlesztették a Történeti magánéleti korpusz (TMK; tmk.nytud.hu) adatbázisát: a normalizált szövegmenyiség, illetve a gépi egyértelműsítésen átment szöveg 1-1 millió karakterrel, a kézíleg is egyértelműsített szövegmenyiség pedig kb. 700 ezer karakterrel növekedett. Mondattani kutatások. Az előtagos kötőszóvariánsok terjedését illetően a Károlyi-bibliafordítás innovatívabbnak bizonyul, mint a korszak irodalmi nyelve; az eredmények a folyamat komplexebb voltára mutatnak. Az eltérő névmási alapformák versengésének vizsgálata során az antecedens [+/-személy] jelentésjegyének függvényében olyan folyamatot sikerült feltárni, amelyben az élőnyelv konzervatívabb. – A feltételes és megengedő jelentéstartalmú tagmondatok szerkezeti variánsait feltáró vizsgálatok boszorkányperek magánéleti levelezés alapján. – A tagadó szórend két versengő változatának (megszakított és fordított szórendű tagadás) vizsgálata a nyomatékos és a neutrális tagadás kifejezésének változásaira irányult, és végső soron a Jespersen-ciklus speciális esetére is sikerült rámutatnia. – Vizsgálták az ellentétes mellérendelés fajtáit és funkcióit; rámutatva a Vizsolyi Biblia és Jordánszky-kódex szövegei, illetve a Sylvester és Káldi fordítások közötti különbségekre. Nyelvemlékekkel kapcsolatos kutatások. Szakirodalom feldolgozása és nyelvemlékek vizsgálata készülő kötetükhöz. Létrehozták a korai kis terjedelmű szövegemlékek korpuszát; leírtak eddig publikálatlan nyelvemlékeket, felrajzolták a nyelvemlékcsoportra jellemző képet. A XVI. századi jobbagylevelek c. gyűjtemény filológiai ellenőrzése, részleteket közlése. Történeti pragmatikai kutatások. 16–18. házastársi magánlevelezésekben szövegközi utalások vizsgálata. A fenyegetés beszédaktusának pragmatikája 16–18. századi boszorkányperek alapján. A boszorkányperes tanúvallomások szövegében a lejegyzői közbeavatkozások szóhasználati sajátosságainak elemzése.

Indoeurópai nyelvek

Anatóliai nyelvek. Tisztázták néhány görög szó anatóliai eredetét, új értelmezését adták három, eddig nem értett hieroglif luvi feliratnak, új javaslatot tett egy eddig meghatározatlan hieroglif luvi, ill. hettita szó jelentésére. Bizonyították, hogy az i.e. II. évezredi anatóliai nyelvek zárhangrendszere a zöngésségi, nem pedig a hosszúsági oppozícióra épült. A pannoniai latint ért vélelmezett kelta hatásról kimutatták, hogy legfeljebb egy hangtani változás esetén igazolható. Vizsgálták a görög és a kár nyelv közötti jövevényszavakat, négy új etimológiára téve javaslatot. Lokalizáltak egy lyk földrajzi nevet, meghatározták a hatti nyelv kiterjedését a hatti helynevek alapján. Új javaslatot tettek Hartapu késő hettita uralkodó feliratainak

datálására. Elkészült egy, a késő-hettita államok kialakulását politikatörténeti szempontból bemutató fejezet.

Latin nyelv – Lendület Kutatócsoport

Az adatbázis több mint 7000 digitális adatlappal gyarapodott. Az Adatbázis-szoftver újabb fejlesztéseit elvégezték. Lehetővé vált a Kiterjesztett Kereső program elemben a keresési találatok földrajzi megoszlásának digitális térképen való ábrázolása. A már felvitt adatállományok kiértékelése, dialektológiai felhasználása is intenzíven folytatódott.

Vizsgálták a vulgáris latin mássalhangzó-rendszer változásainak bizonyos aspektusait (szóvégi -s törlések fonoszintaktikai háttere). Az átoktáblák nyelvezetének elemzése latin nyelvű pannoniai átoktábla új olvasatának elkészítésével és nyelvi-tartalmi értelmezésével folytatódott. Az adatbázis mágikus jellegű szövegeiről felvitt adatlapok ellenőrzése és kiegészítése is megtörtént. Foglalkoztak a Római Birodalom Alpok-Duna-Adria régiója nyelvi, elsősorban mássalhangzó-rendszerbeli sajátosságainak feltárásával. Eredményeiről az általuk rendezett projektkonferencián is számot adtak. A kutatócsoport munkatársa a XXXIII. OTDK-n szekciója 3. díját nyerte el, felvételt nyert az ELTE BTK nyelvtudományi doktori iskolájának ókortudományi programjára, ami az utánpótlásképzés szempontjából jelentős. Elkészítették az ELTE BTK Latin Tanszékével a 13. Nemzetközi Vulgáris és Kései Latin Konferencia szervezését (2018).

II. fejezet

Kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

II.a

Részletes beszámoló

Uráli nyelvészet

Szintaxis

Kutatást folytattak az udmurt nem véges mellékmondatok témakörében, különös tekintettel az udmurt konverbiákkal (határozói igenevekkel) alkotott nem véges mellékmondatokra, azok osztályozására, illetve mondattani szerkezetük elemzésére. A vizsgálat korpuszadatok felhasználásával, valamint lekérdezett mondatok elemzésével történt. Elkészítették továbbá az udmurt preferencia jelentésű mellékmondatok elemzését leíró és részben nyelvtörténeti szempontból, valamint feldolgozták az ehhez szükséges nyelvtörténeti adatokat.

Szemantika

Elkészült a szinjai hanti 'hely' jelentésű főnév (cselekvésnév és nominalizátor létrejöttéhez vezető) grammatikalizációjának, illetve jelentésváltozásainak leírása, amely eddig csak keleti nyelvjárások vonatkozásában volt elérhető. A cselekvésnév, illetve a nominalizátor ilyen módon történő kifejezése / létrejötte areális jelenség, így ennek az eredménynek nem csupán a hanti vagy obi-ugor nyelvekre nézve van jelentősége.

Fonológia

Befejezték a kazimi hanti magánhangzó-fonémák rendszerének leírását, amely azt tárta fel, hogy a rendszer leírható hosszúsággal összefüggő jegyek nélkül.

Korpusz- és adatbázis-építés

Udmurtiában végzett terepmunkák során gyűjtött hangfelvételek feldolgozása: ELAN szoftverrel való lejegyzésük. A feldolgozás célja egy szabadon hozzáférhető, hanganyagot tartalmazó, morfológiailag elemzett udmurt nyelvjárási korpusz építése, amelynek technikai

részéért a Hamburgi Egyetem munkatársa felelős. Az udmurt veszélyeztetett nyelv, ezért dokumentálása rendkívül fontos, továbbá a nyelvjárási és beszélt nyelvi, azaz nem sztenderd anyag feldolgozása kisebb hangsúlyt kapott az udmurt nyelvre irányuló eddigi dokumentációs törekvésekben. – Együttműködésben a müncheni egyetemmel (Ludwig-Maximilians-Universität) az OUDB projekten belüli BABEL kazimi korpuszban a jelentések és fordítások ellenőrzése, korrigálása.

Szociolingvisztika

Az osztályon a szociolingvisztikai kutatások ebben a beszámolási évben is legnagyobb részben a „*Kisebbségi nyelvek az urbanizáció folyamatában: városi többnyelvűség összehasonlító vizsgálata északi számi, manysi, nganaszan, tundrai nyenyec, erdei nyenyec őshonos közösségekben*” (NKFI-107869) című projekt keretében folynak. Emellett azonban az osztály egy-egy tagja részt vesz a Nyelvtudományi Intézet más osztályához (Finnugor nyelvű közösségek nyelvtechnológiai támogatása online tartalmak létrehozásában; OTKA FNN 107885), illetve más intézményhez kötődő projekt (Computational tools for language revitalization in endangered Finno-Ugric languages”; OTKA FNN 107883) munkájában is, illetve folynak projekten kívüli egyéni kutatások is.

A nyelvi identitás kutatása: A „*Kisebbségi nyelvek az urbanizáció folyamatában: a városi többnyelvűség összehasonlító vizsgálata sarkkörti őshonos közösségekben*” című OTKA K112476 projekt átfogó célja, hogy a városokban élő őshonos kisebbségek nyelvi és kulturális identitásának alakulását elemezze észak-uráli városi őshonos kisebbségek körében. A beszámolási évben további elméleti alapozásra, a későbbi terepmunkák előkészítésére és az eddigi anyagok feldolgozására fektettek nagy hangsúlyt. Elkészült a projekt honlapja, amelyen felületet terveztek meg egy online kérdőív számára. A kérdőív az identitásjelölő elemek fontossági viszonyainak feltárására szolgál. Folytatták a terepspecifikus kérdőívek kidolgozását, valamint a terepmunkák, kutatóutak tényleges szervezését. Az előző évi, a három kutatási terep nyelvi tájképét tüzetesen feldolgozó kutatások eredményeiről összehasonlító angol nyelvű publikációban számoltak be, valamint a városkutatás elméletét és előzményeit is összegezték a hazai uralisztika vonatkozásában.

(a) Városkutatás: Mivel a város mint terep ezidáig szinte teljesen ignorált területnek számított e diszciplínában, olyan fogalmi és módszertani problémákra derült fény, mint például milyen település tekinthető városnak, illetve ki számít városi adatközlőnek. Ezeknek a kategóriáknak az énikus, azaz a vizsgált csoport szemszögéből történő tudományos újrafogalmazása új dimenzióval gazdagította a kutatást, mely közelebb vihet az adott etnikumok világlátásának, ezzel összefüggésben pedig nyelvhasználatának megértéséhez. (b) Manysi kutatások: megtörtént a manysi nyelv hanti-manszijszki nyelvi vitalitása további vizsgálatának megtervezése, a 2018. évi terepmunka előkészítése; online kérdőív kidolgozása. Ez utóbbi elsősorban az identitásjelölő elemek általános fontossági viszonyaira összpontosít, illetve a városi környezetből eltűnő és oda transzlokálódó identitásjelölő elemek viszonyát vizsgálja. (c) Számi kutatások: (i) folytatták a 2016-os enontekiői terepmunka során készített, nyelvhasználati normákat, nyelvi attitűdöket és nyelvi identitást vizsgáló strukturált interjúk lejegyzését; (ii) az interjúk elemzésének megkezdték; (iii) online kérdőívet dolgoztak ki az identitásjelölő elemek fontossági viszonyainak feltárására.

Kontaktusnyelvészet (a) A színjai hanti nyelvjárás mellérendelő mondataiban a hanti, illetve az orosz eredetű kötőszók használatának áttekintése feltárta, hogy a jelöletlen, valamint a hanti kötőszókat tartalmazó mellérendelő összetett mondatokban – különösen az alárendelő összetett mondatokban tapasztaltakhoz képest – igen jellemző az orosz eredetű elemek használata (az oroszra érvényes szabályok szerint), illetve az orosz eredetű centrális helyzetű, valamint kötelezően vagy fakultatívan jobbra mozgó belső keletkezésű hanti elemek együtt is előfordulhatnak. (b) Az OTKA FNN 107885 projektben nyelvtechnológiai céllal gyűjtött

szóanyag feldolgozása során a három permi nyelvben kirajzolódott a szókincs változásának különböző mintázatai. (c) Kutatást végeztek a komi-permják – orosz nyelvi kapcsolatok témakörben. Az orosz nyelv dominanciája természetesen annak ellenére is egyértelmű, hogy az utóbbi években a finnugor kisebbségi nyelv egyre nagyobb szerephez jut ezen a területen.

(d) Folytatták a kutatásokat a magyar–horvát nyelvi kontaktusok témakörében. Konferencia-előadásban mutatták be a többközpontú magyar nyelv horvátországi változatát. (e) A finnugor–orosz viszonylatban kapott eredményeket összevetették a horvát–magyar kölcsönzések vizsgálata során kapott eredményekkel. A finnugor beszélőközösségeknél is előrehaladott nyelvcserehelyzet a magyar vs horvát szóképzési elemek és nagyobb (szintaktikai) egységek használatában is világosan megmutatkozik.

Filológia

A 20. század elején gyűjtött északi hanti szövegek vizsgálata nemcsak szintaktikai preconcepciók miatti szerkesztői módosításokra szolgáltat példát, hanem ugyanazon beszélő folklór és nem folklór produkciója között megfigyelhető szintaktikai különbségekre is.

Egyéb

Hagyatékgyűjtés: (a) Megindult Schmidt Éva hagyatékának áttekintése a hanganyagok biztonsági példányainak ellenőrzésével. A lejegyzett kazimi anyag terjedelmének felmérése, a feldolgozás megtervezése ugyancsak elkezdődött. (b) A Gulya-hagyaték a Nyelvtudományi Intézetbe kerülő részéről az egyeztetések lezajlottak. (c) A Zsirai-emlékszoba tárgyai számára megfelelő bemutatóhely keresésére tárgyalások folynak.

Nyelvtörténet

Magyar nyelv

A magyar nyelvtörténeti kutatások legnagyobb részét a *Versengő szerkezetek a középmagyar élőnyelvben: változók elemzésén alapuló megközelítés* című pályázat (NKFI–OTKA K 116217) című projekt keretein belül zajlanak.

Adatbázis-építés

Fejlesztették a Történeti magánéleti korpusz (TMK; tmk.nyud.hu) adatbázisát: a normalizált teljes szövegmennyiség a tervezettnél megfelelően kb. 1 millió karakterrel növekedett; a gépi egyértelműsítésen átment szöveg ezzel egyező mennyiségű; a kézilég is egyértelműsített szövegmennyiség kb. 700 ezer karakterrel nőtt.

Mondattani kutatások

(a) Az előtagos kötőszóvariánsok terjedését illetően a Károlyi-bibliafordítás innovatívabbnak bizonyul, mint a korszak irodalmi nyelve általában; az élőnyelv viszont konzervatívabbnak mutatkozik, mint a bibliafordítás nyelve, ugyanakkor innovatívabbnak, mint a vegyes könyvműfajok összessége. Az eredmények tehát a folyamat komplexebb voltára mutatnak. Az eltérő névmási alapformák versengésének vizsgálata során az antecedens [+/-személy] jelentésjegyének függvényében olyan folyamatot sikerült feltárni, amelyben – az ismert séma kínálta várakozás ellenére – az élőnyelv határozottan konzervatívabbnak bizonyult a többi regiszternél (nagyobb fokú nyelvjárásiassága, az egyéni nyelvhasználat fokozottabban érvényesülő jellegzetességei miatt). (b) Feltáró vizsgálatokat folytattak a feltételes és megengedő jelentéstartalmú tagmondatok szerkezeti variánsairól a 16–18. században boszorkányperek, valamint magánéleti levelezések alapján. A rendszer ezen a téren gazdagabbnak mutatkozik, mint manapság, mivel nemcsak a kötőszók tették lehetővé a változatosságot, hanem – szövegtípusonként változó módon és arányban – határozói igeneves szerkezetekkel is kifejezhetők ezek a jelentések/funkciók. (c) A tagadó szórend két versengő változatát (megszakított és fordított szórendű tagadás) ezúttal egy-egy szerzőre vonatkoztatva

vizsgálta, megkísérelve feltárni azokat a független változókat, amelyek meghatározták a két szerkezet közötti választást a középmagyarban, amikor azok stabil megoszlásban voltak jelen a megszakított szórend jelentős többségével. A Káldi György bibliafordítása alapján nyert eredmények teljesen megfeleltek a korábbi, Károlyi Sándortól származó adatoknak, Károlyi Gáspár azonban lényegesen gyakrabban használta a fordított szórendű tagadást. Ennek lehetséges magyarázatai: (i) nyelvjárási eredetű az innovatív szerkezet preferálása; (ii) a kétféle szerkezet közötti választást olyan pragmatikai tényezők is befolyásolják, amelyek nagyobb teret engednek az egyéni variációnak. A TMK teljes anyagának áttekintése azt mutatta, hogy azokban az esetekben, amikor ezek a partikulák magát a tagadást nyomatékosítják, a tagadó mondatok kizárólag fordított szórendűek. A további vizsgálatok kiindulópontjául szolgáló hipotézis tehát az, hogy az egymás mellett évszázadokon át stabil megoszlásban megjelenő kétféle tagadó szerkezet közül a megszakított szórendű volt a neutrális tagadás, a fordított szórendű pedig a nyomatékos. A 19. századi, egyelőre még magyarázat nélküli radikális arányváltozás eredményeként az eredetileg nyomatékos tagadás neutrális tagadássá vált, ami a Jespersen-ciklus egy speciális esete. (d) Vizsgálták az ellentétes mellérendelés fajtáit és funkcióit a Vizsolyi Biblia és Jordánszky-kódex szövegeiben főként a megszorító (azaz az elvárásokat átértelmező) ellentét direkt módon fejeződik ki, közvetlenül irányítva a figyelmet az ellentétre, míg Sylvester és Káldi fordításában ilyenkor is meghatározó az *és*-sel való összekapcsolás, így a tartalmi viszony nyitott, ezáltal közvetett módon értelmezhető.

Nyelvemlékekkel kapcsolatos kutatások

(a) Folytatták a szakirodalom feldolgozását és több nyelvemlék vizsgálatát „A Tihanyi alapítólevéltől a Káldi-bibliáig” címmel készülő könyvhöz. A korai kis terjedelmű szövegemlékek eddig hiányzó korpuszának létrehozása; korábban nem publikált nyelvemlékek leírása, és együttes tanulmányozásuk után felrajzolták a nyelvemlékcsoportra jellemző képet. (b) Dolgoztak a XVI. századi jobbágylevelek c. gyűjtemény filológiai ellenőrző munkálatain, illetve részleteket közöltek a megjelenés alatt álló kötetből.

Történeti pragmatikai kutatások

(a) 16–18. házasársi magánlevelezések alapján vizsgált szövegekőzi utalásokat, jelzéseket. A levelezési gyakorlat maga is gyakran tárgya a diskurzusnak, főként a levélváltások (nem) folytonossága és a hozzá kapcsolódó különféle beszélői viszonyulások (elhallgatás, neheztelés, tréfás hangnemmél tompított fenyegetés, könyörgés stb.). A hagyományos levélformulák egy része személyes és érzelmi tartalommal töltődtek fel, míg mások inkább figyelemirányító szerepet kezdenek betölteni a korszakban. (b) A fenyegetés beszédaktusával foglalkozott 16–18. századi boszorkányperek alapján. Az adatbázis-alapú pragmatikai elemzés kimutatta, hogy az eljárásbeli szerepek (tanú/kárvallott vs. vádlott/ boszorkány) a nyelvi viselkedésben – így a fenyegetés tartalmában – is megmutatkoztak. A boszorkánysággal gyanúsított személyek fenyegetései ugyanakkor nem számítottak kinyilatkoztatásnak (vagyis nem tekinthetők más beszédaktus-kategóriának, mint a hagyományos fenyegetés). (c) Az Új Nemzeti Kiválósági Program keretében kutatták a boszorkányperes tanúvallomások írásbeli és kommunikációs kontextusát, ezúttal elsősorban a lejegyzői közbeavatkozások lehetőségeit és módjait és szóhasználati sajátosságait megragadva. Utóbbiak elsősorban a hagyományos, közösségi történetmondás jellemzőjeként értelmezhetők, semmint lejegyzői közbeavatkozásnak.

Indoeurópai nyelvek

Anatóliai nyelvek

Az ékírásos luvi, a kár és a sidéi szókincs, valamint a hettita és az óasszír nyelvek luvi jövevényszavai feldolgozásának keretében tisztázták néhány görög szó anatóliai eredetét, új értelmezését adták három, eddig nem értett hieroglif luvi feliratnak, új javaslatot tettek egy

eddig meghatározatlan hieroglif luvi, ill. hettita szó jelentésére, s amellet érveltek, hogy az i.e. II. évezredi anatóliai nyelvek zárhangrendszere a zöngésségi és nem a hosszúsági oppozícióra épült, ellentétben azzal, ahogy azt újabban feltételezni szokás.

Az anatóliai nyelvészeti projektum keretében a görög és a kár nyelv közötti jövevényszavakat vizsgálták, négy új etimológiára téve javaslatot. Megtörtént továbbá egy lyk földrajzi név lokalizálása, meghatározták a hatti nyelv kiterjedését a hatti helynevek alapján, és új javaslatot tettek Hartapu késő hettita uralkodó feliratainak datálására. További hettitológiai kutatások keretében elkészítettek egy, a késő-hettita államok kialakulását politikatörténeti szempontból bemutató fejezetet.

Latin nyelv – MTA ‘Lendület’ Számítógépes Latin Dialektológiai Kutatócsoport

A számítógépes nyelvtörténeti adatbázis (<http://lldb.elte.hu/>) 2017-ben (a magyar, cseh és olasz szerződéses adatgyűjtők, vö. <http://lldb.elte.hu/team.php>, intenzív munkája következtében) több mint 7000 digitális adattal gyarapodott. Az Adatbázis-szoftver újabb fejlesztéseit elvégezték. Lehetővé vált a Kiterjesztett Kereső programelemben (http://lldb.elte.hu/admin/search_2.php) a keresési találatok földrajzi megoszlásának digitális térképen való ábrázolása, vizsgálata (<http://lldb.elte.hu/admin/localization2.php>), ami jelentős lépés az adatbázis digitális nyelvatlássá történő kibővítése útján. Az adatbázis, valamint a fejlesztések megtekinthetők a <http://lldb.elte.hu/admin/> oldalon (login: OTKA, jelszó: Herman). Mindemellet a már felvitt adatállományok kiértékelése, dialektológiai felhasználása is intenzíven folytatódott.

A dialektológiai részproblémák kidolgozásán belül a vulgáris latin mássalhangzó-rendszer változásainak bizonyos aspektusai (a morfoszintaktikai szempontból is jelentős szóvégi -s törlések fonoszintaktikai háttérének felderítése) álltak a kutatások középpontjában.

A mágikus jellegű feliratos szövegek (elsősorban az ún. átoktáblák) nyelvezetének elemzésével szintén foglalkoztak. Ennek során egy, a huszadik század első felében publikáltak latin nyelvű pannoniai (sisciai, sziszeki) átoktáblát, ennek új olvasata és nyelvi-tartalmi értelmezése is elkészült, amelyet a jelentős vulgáris latin nyelvemlék személyes, autopsziára épülő zágrábi vizsgálatával alapoztak meg. Az átoktáblák egyik legjelentősebb gyűjteményében, a franciaországi Clermont-Ferrandban, a Musée Bargoïn-ben eddig kiadatlan átoktáblák vizsgálata is lezajlott. Az adatbázis mágikus jellegű szövegeiről felvitt adatlapok ellenőrzése és kiegészítése is megtörtént. Foglalkoztak továbbá a Római Birodalom Alpok-Duna-Adria régiója nyelvi, elsősorban mássalhangzó-rendszerbeli sajátosságainak feltárásával.

Elvégezték továbbá a pannoniai latin nyelv esetleges kelta háttérű változásainak kritikai elemzését. A pannoniai latint ért vélelmezett kelta hatásról kimutatták, hogy ilyen legfeljebb egy hangtani változás esetén igazolható. Eredményeiről az általuk rendezett projektkonferencián is számot adtak (2nd International Workshop on Computational Latin Dialectology - WCLD 2 (<http://www.nytud.hu/conf/cldworkshop2017.html>). Itt mutatták be a térképábrázoló modul első változatát (cf. <http://lldb.elte.hu/admin/localization2.php>). A kutatócsoport megbízási szerződéses adatgyűjtő-adatrögzítő munkatársa előadásával a XXXIII. OTDK-n (Pécsi Tudományegyetem, 2017. április 18-21.) szekciója 3. díját nyerte el, felvételt nyert az ELTE BTK nyelvtudományi doktori iskolájának ókortudományi programjára, így a kutatócsoportnak már két ösztöndíjas doktorandusz munkatársa van. Elkezdték a 2018-as 13. Nemzetközi Vulgáris és Kései Latin Konferencia szervezését is (vö. <http://lvlt13.elte.hu/>), együttműködésben az ELTE BTK Latin Tanszékével.

II.b Párbeszéd a tudomány és a társadalom között

Rendszeres tudományos ismeretterjesztő tevékenység

Két munkatárs cikksorozatban nyelvtörténeti problémákat tárgyalt ismeretterjesztő jelleggel, a TMK-t is népszerűsítve. A sorozatnak eddig 5 darabja jelent meg.

Eseti tudományos ismeretterjesztő tevékenység

A Lendület Kutatócsoport egyik munkatársa „Mit üzen a varázsló? - Az aquincumi átoktáblák” címmel ismeretterjesztő előadást tartott a Kutatók éjszakáján (2017. szept. 29.) az Aquincumi Múzeumban:

(http://www.kutatokejszakaja.hu/2017/esemenynaptar/esemeny.php?id=6630&menu_id=4)

Az osztály egyik tagja szerzőtársakkal előadásokat tartott Pélmonostoron (Horvátország) „A magyar nyelv Horvátországban” címmel a megjelent kötethez kapcsolódva.

Ismeretterjesztő előadás hangzott el a nyelvhasználatról a Gödöllői Városi Könyvtárban „Egy igazi magyar konteó, és ami mögötte van – avagy miért gondolják a nyelvészek, hogy a magyar finnugor nyelv” címmel.

Egyéb

Egy munkatárs alelnökként részt vett a Magyar Nyelvészeti Diákolimpia munkájában, illetve erről összefoglalót jelentetett meg az Anyanyelvpedagógia folyóiratban.

Az osztály egy másik munkatársa a Soroksári Német Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködésben revitalizációs tevékenységet folytat, tudományos szakértőként vesz részt hagyományéltető programok rendezésében: a *Tervezz a Tájházában!* szervezése és vezetése, a honlap folyamatos gondozása; tematikus szöszedetek gyűjtése, interjúkészítés. Ennek eredményeképpen interjúkötet is született.

Egy munkatárs a Kalevala Baráti Kör elnökségi tagjaként szervezőmunkát folytat a finn nyelv és kultúra megismertetésére. Az osztály több tagja aktívan részt vesz a Reguly Társaság munkájában az uráli nyelvek és kultúrák, valamint az összehasonlító nyelvészet módszereinek megismertetésére.

III. fejezet

A kutatóhely hazai és nemzetközi K+F kapcsolatai 2017-ben

Az osztály tagjai a Lendület projekt munkatársaival együtt összesen 19 előadást tartottak nemzetközi, és 12 előadást hazai konferenciákon. A Lendület projekt márciusban rendezte meg éves projektkonferenciáját Budapesten, illetve sor került két, az anatóliai nyelvek kutatásához tartozó konferencia szervezésére is.

Rendezett konferenciák

szervező	konferencia elnevezése	helye (város)	ideje (pontos „tól-ig” dátumokkal!)	(társszervező, ha volt)
'Lendület' Számítógépes Latin Dialektológiai Kutatócsoport	Second International Workshop on Computational Latin Dialectology (WCLD 1)	Budapest	2017. március 30-31.	

Simon Zsolt	Current Research on Lycian. International Workshop of the Digital Philological-Etymological Dictionary of the Minor Ancient Anatolian Corpus Languages	München	2017. február 16-17.	---
Simon Zsolt	Workshop on the Hattian Language: Problems, Trends and Perspectives for Future Research (a 63rd Rencontre Assyriologique Internationale részeként)	Marburg	2017. július 28.	Charles Steitler

Horváth Csilla a beszámolási évben részt vett a Fourth International Workshop on Computational Linguistics for Uralic Languages konferencia (Helsinki, 2018. január 8-9) bírálati bizottságának munkájában.

Részvétel nemzetközi konferenciákon

Előadó	előadás címe	konferencia elnevezése	helye (város)	ideje (hónap)
Adamik Béla	The problem of the omission of word final -s as evidenced in the inscriptions of the imperial period	Second International Workshop on Computational Latin Dialectology	Budapest	március
Barta Andrea	The Siscia Curse Tablet from a Linguistic Point of View. A New Autopsy	Second International Workshop on Computational Latin Dialectology	Budapest	március
Gonda Attila	Changes in the consonant system and verbal system of Pannonia, Dalmatia and Venetia et Histria	Second International Workshop on Computational Latin Dialectology	Budapest	március
Simon Zsolt	Celtic influence on Pannonian Latin? A Critical Overview	Second International Workshop on Computational Latin Dialectology	Budapest	március
Adamik Béla	The problem of the omission of word final -s as evidenced in the inscriptions of the imperial period	19th International Colloquium on Latin Linguistics	München	április
Barta Andrea	Underworld Deities on Curse Tablets from Aquincum (poster)	XVth International Congress of Greek and Latin Epigraphy, Languages – Culture of Writing – Identities in Antiquity	Bécs	augusztus-szeptember

Barta, Andrea (Németh, Györggyel közösen)	Curse Tablets from North Africa	XVth International Congress of Greek and Latin Epigraphy, Languages – Culture of Writing – Identities in Antiquity	Bécs	augusztus-szeptember
Georgieva Ekaterina	Converbs in Udmurt – a unified class?	2nd Budapest Linguistics Conference	Budapest	2017. jún. 1-3.
Gugán Katalin	Stable variation and change in Hungarian negative sentences	Formal Ways of Analyzing Variation	York	2017. június
Georgieva Ekaterina	Converbs in Udmurt: a syntactic account	Uralic Syntax Day	Tartu	2017. nov. 16.
Georgieva Ekaterina	Modal non-finite clauses in Udmurt	13th Changing Language Day	Tallinn	2017. nov. 17.
Horváth Csilla	The Mona Lisa of Khanty-Mansiysk. Can a linguistic landscape lack written linguistic elements?	Contact-driven multilingual practices	Helsinki	2017. június 1-2.
Horváth Csilla	A Birchbark box and graffiti. Urban Mansi community at the crossroad of redefining identity constructions	16th International Conference on Minority Languages	Jyväskylä	2017. augusztus 28-30.
Oszkó Beatrix - Ponomareva Larisza	Város és falu - nyelvi tájkép a komi-permjákoknál	Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség Műhelykonferencia	Csíkszereda	szeptember
Oszkó Beatrix	The presence in digital media: NDV or standard?	Models of pluricentricity: Nation, space and language	Mainz	július
Simon Zsolt	Hinduwa: Kindye oder Kandyba?	International Workshop of the Digital Philological-Etymological Dictionary of the Minor Ancient Anatolian Corpus Languages	München	2017. február 17.
Simon Zsolt	Carian – Greek loan contacts.	‘Luwic’ Dialects: Inheritance and Diffusion IV.	Barcelona	2017. március 17.
Simon Zsolt	Zentralanatolische Toponyme auf -šna und ein hattisches Suffix. Zum ursprünglichen Verbreitungsgebiet des Hattischen.	Workshop on the Hattian Language: Problems, Trends and Perspectives for Future Research. 63rd Rencontre Assyriologique Internationale.	Marburg	2017. július 28.
Simon Zsolt	The Anatolian stop system and the Indo-Hittite hypothesis – Revisited.	The Split – Reconstructing Early Indo-European Language and Culture.	Koppenhága	2017. szeptember 13.
Simon Zsolt	Wann und wo herrschte Hartapu, der	Kolloquium zum Alten Orient	München	2017. október 17.

	(spät)hethitische Großkönig?			
--	---------------------------------	--	--	--

Részvétel hazai konferenciákon

előadó	előadás címe	konferencia elnevezése	helye (város)	ideje (hónap)
Barta Andrea	A sisciai átoktábla újabb vizsgálat alatt	Fiatal Római Koros Kutatók XI. Konferenciája	Paks	május
Gonda Attila	Egység és különbözőség Pannonia Inferior, Venetia–Histria és Dalmatia latin nyelvében	IV. Mathema Konferencia	Budapest	május
Dömötör Adrienne	Hagyomány és újítás a Vizsolyi biblia nyelvében: vonatkozó névmási váltakozás	Nyelvelmélet és dialektológia 4. A Károli- Biblia nyelve	Budapest	2017. október 17.
Dömötör Adrienne	Van itt egy kis szabad hely? Magyar nyelvelmékek (nem csak) a margón	I. Scriptorium konferencia	Vác	2017. május 11.
Dömötör Adrienne	Mit bír el a papír? Világi (vendég)nyelvelmékek lejegyzési helyei az ómagyar és a korai középmagyar korban	III. Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet konferencia	Budapest	2017. november 17
Gugán Katalin	A Történeti magánéleti korpusz	29. Finnugor Szeminárium	Szeged	január
Gugán Katalin	Hagyomány és innováció középmagyar kori bibliafordítások mondattanában	Nyelvelmélet és dialektológia 4. – A Károli- Biblia nyelve	Budapest	október
Sipos Mária	A színjai hanti тѣха 'hely' funkciói.	Újdonságok a szemantikai és pragmatikai kutatásokban	Szeged	április 28.
Sipos Mária	Folklór, nyelvészet, szövegkiadás – egy kis nyelv példája	III. Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet konferencia	Budapest	november 16–17.
Varga Mónika	Boszorkányosan fenyegető beszédaktusok: történeti, pragmatikai elemzés	Pragmatika kerekasztal	Budapest	2017. május 12.
Varga Mónika	Funkcionális szinonímiáról a Károlyi Biblia nyomán: az ellentétes mellérendelés kérdésköre	Nyelvelmélet és dialektológia 4. A Károlyi Biblia nyelve.	Budapest	2017. október 17.

Varga Mónika	„Minden ember megcsodálkozott rajta” – Boszorkányperek kommunikációs stratégiái	Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet 3.	Budapest	2017. november 16.
--------------	---	--	----------	--------------------

2017-től induló együttműködések

Nemzetközi

A müncheni Ludwig Maximilian Egyetem kutatójával együttműködés kezdődött az OB-BABEL című projekt keretében létrejött kazimi hanti szöveganyag fordításának és értelmezésének ellenőrzésére.

http://www.babel.gwi.uni-muenchen.de/index.php?abfrage=KK_corpus&subnavi=corpus_pub

Hazai

Együttműködés kezdődött az ELTE BTK Latin Tanszéke és a ‘Lendület’ Számítógépes Latin Dialektológiai Kutatócsoport között a 2018-as 13. Nemzetközi Vulgáris és Kései Latin Konferencia szervezésére (vö. <http://lvlt13.elte.hu/>).

Folyóiratok, sorozatok, ahol vmely munkatárs fő- vagy sorozatszerkesztő, illetve szerkesztőbizottsági tag

Adamik Béla

Antik Tanulmányok (Studia Antiqua) szerkesztőbizottsági tagja
(vö. <http://akademiai.com/loi/092>)

Kiemelt nemzetközi tudományos testületek, melyekben tag vagy tisztségviselő vmely munkatárs

Adamik Béla

2014-től

Société Internationale pour l’Étude du Latin Vulgaire et Tardif
és a

Comité international pour l’étude du latin vulgaire et tardif (www.unibg.it/lvlt) tagja,
2016-től alelnöke

Vendéglőadókénti kurzus- vagy előadástartás külföldön (adatokkal)

Adamik Béla

Introduction to bad Latin according to misspelt inscriptions

2017. október 31. és november 2.

Brnói Masaryk Egyetem klasszika-filológia tanszék között

<http://lldb.elte.hu/events.php>

Simon Zsolt

Einführung in das Hattische

2017. tavaszi félév

Institut für Assyriologie und Hethitologie

Ludwig-Maximilians-Universität München

Simon Zsolt

Hieroglyphen-Luwisch II

2017. őszi félév

Institut für Assyriologie und Hethitologie
Ludwig-Maximilians-Universität München

Várnai Zsuzsa
Syllabic Phonology
2017. szeptember 18–22.
Summer Workshop „Samoyed“,
Universität Hamburg

Vendégtanári oktatás

Oszkó Beatrix
Josip Strossmayer University Faculty of Humanities and Social Sciences, Osijek
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

2017. tavaszi félév:

Jezične vježbe mađarskog jezika 2 (magyar nyelvgyakorlat)
Jezične vježbe mađarskog jezika 4 (magyar nyelvgyakorlat)
Jezične vježbe mađarskog jezika 6 (magyar nyelvgyakorlat)
Morfológija mađarskog jezika 2 (Magyar morfológia)
Jezično izražavanje 2 (Nyelvművelés)
Stručna komunikacija 2 (Szakkommunikáció)
Suvremeni mađarski jezik 2 (Mai magyar nyelv)

2017. őszi félév

Jezične vježbe mađarskog jezika 4 (magyar nyelvgyakorlat)
Jezične vježbe mađarskog jezika 6 (magyar nyelvgyakorlat)
Morfológija mađarskog jezika 1 (Magyar morfológia)
Jezično izražavanje 1 (Nyelvművelés)
Suvremeni mađarski jezik 1 (Mai magyar nyelv)

IV. fejezet

A 2017-ben elnyert fontosabb hazai és nemzetközi pályázatok rövid bemutatása

pályázó vezető kutató neve	pályázat címe	pályázat kiírója	pály. azonosító száma	a projekt futamideje (-tól/-ig)	teljes támogatási összeg	partnerek (ha vannak)	a projekt fő célja egy mondatban megfogalmazva
Adamik Béla	Császárkori latin feliratok számítógép es nyelvtörténeti adatbázisa: 4. szakasz	NKFI	124170	2017.12.01-2021.11.30.	17 984 000		A "Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisa: 4. szakasz" c. projekt fő célja az azonos című Alapprojekt és annak folytatásai során létrehozott, a Római Birodalom provinciái feliratainak vulgáris latin nyelvi anyagát feldolgozó alapvető számítógépes nyelvtörténeti Adatbázis kiépítésének folytatása, további fejlesztése.

Gugán Katalin	A tagadó mondatok története a magyarban	MTA		2017. 09. 01– 2020. 08. 31.	4 500 000	-	A kutatás a magyar tagadó mondatokban lejátszódó újmagyar kori változás, valamint az ezt megelőző korszakokra jellemző stabil megoszlás jellemzőinek feltárására irányul korpuszvizsgálatok alapján.
---------------	---	-----	--	--------------------------------	-----------	---	--

Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisa: 4. szakasz

A projekt célja egy olyan, hazai és nemzetközi viszonylatban is hiánypótló számítógépes digitális nyelvtörténeti adatbázis létrehozása (a <http://lldb.elte.hu/> oldalon), amelyik a Római Birodalom lehetőleg összes (kb. Kr.e. 27 és kb. Kr.u. 750 közötti időszakból származó) latin feliratának vulgáris latin nyelvi anyagát feldolgozza. Jelen projekt ('4. szakasz') végéig, annak előzményeit ('1-3. szakasz') is ideértve, a Római Birodalom latin feliratairól várhatóan gyűjthető és rögzíthető teljes adatmennyiség több mint kétötöde kerül feldolgozásra.

MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj. Téma: A tagadó mondatok története a magyarban. Támogatás: mintegy 4,5M Ft. Cél: A kutatás a magyar tagadó mondatokban lejátszódó újmagyar kori változás, valamint az ezt megelőző korszakokra jellemző stabil megoszlás jellemzőinek feltárására irányul korpuszvizsgálatok alapján. A tagadó mondatok kétféle változata, a megszakított és a fordított szórendű tagadás a legkorábbi nyelvemlékek korától egymás mellett él a magyarban, de a 19. század előtt megoszlásuk egészen más volt, mint a mai magyarban: míg a megszakított szórendű tagadás a mai magyarban marginális, a középmagyarban és az ómagyarban ez volt a domináns típus. A kutatás célkitűzése, hogy (i) feltárja, hogy az ó- és középmagyar kor során milyen grammatikai, nyelvjárási és szociolingvisztikai tényezők befolyásolhatták a két változat közötti választást; (ii) leírja a 19. századi változást befolyásoló tényezőket.

V. fejezet

A 2017-ben megjelent jelentősebb tudományos publikációk

Adamik, Béla

On the Vulgar Latin merger of /b/ and /w/ and its correlation with the loss of intervocalic /w/:
Dialectological evidence from inscriptions
Pallas, 103. pp. 25-36. (<http://real.mtak.hu/id/eprint/43264>)

Duray Zsuzsa – Horváth Csilla – Várnai Zsuzsa:

Visual multilingualism in the Arctic minority context of indigenous urban communities (Enontekiö, Dudinka and Khanty-Mansiysk).

Vol 2017 : Journal de la Société Finno-Ougrienne 96. XXX

Georgieva, Ekaterina.

Person agreement on converbs in Udmurt.

In: Kiefer, F., Blevins, J., & Bartos, H. (szerk.)

Perspectives on Morphological Organization: Data and Analyses (Empirical Approaches to Linguistic Theory 10), 86–122.

Leiden: Brill.

Novák, Attila , Gugán, Katalin , Varga, Mónika , Dömötör, Adrienne
Creation of an annotated corpus of Old and Middle Hungarian court records and private
correspondence.

Language Resources and Evaluation (2017): 1–28.

<http://www.springer.com/home?SGWID=0-0-1003-0-0&aqId=3312675&download=1&checkval=0536e348146b85c573a15a2c196d6ffe>

Simon, Zsolt

The etymology of Hittite-Luwian *gurta*-.
AION Linguistica 5 (2016) 189-203.

https://www.academia.edu/27037952/The_etymology_of_Hittite-Luwian_gurta

VI. fejezet

(mellékelve)

VII. Az osztály tervei 2018-ra

Uráli nyelvek kutatása

Uráli nyelvészet. Az udmurt nyelv szintaktikai kérdéseinek kutatása, a témában a disszertáció védelemre bocsátása. Az udmurt igeidő-rendszer vizsgálata. Az udmurt nyelvjárási korpusz nyilvánossá tétele.

Szociolingvisztika. Identitáskutatás. Városi többnyelvűség összehasonlító vizsgálata északi számi, manysi, nganaszan, nyenyec nyelvek vonatkozásában. Interjúk, online kérdőívek feldolgozása, az év során újabb terepmunkák. A projektzáró tanulmánykötet előkészítése, módszertani cikk megírása. Manysi revitalizáció témakörében készített disszertáció benyújtása. Forrás: NKFIH-107869.

Kontaktusnyelvészet. Hanti mellérendelő mondatok vizsgálata. Az orosz-domináns kontaktushelyzet lexikológiai következményei a permi nyelvek vonatkozásában. Egyéb. Obugrisztikai konferencia szervezése, az Uralonet adatbázis gondozása. Hagyatékok gondozása. Forrás: költségvetés.

Nyelvtörténet

Magyar nyelv. Korpuszbővítés : szövegnormalizálás, ellenőrzés, egyértelműsítés. Kutatás a vonatkozó kötőszók, a tagadó szórend, a sajátos jelentéstartalom és a mellérendelő szerkesztésmódok körében. 16-18. sz-i szövegek pragmatikai kutatása. Nyelvemlékek feldolgozása. Adatgyűjtés, szakirodalom feldolgozása, ismeretterjesztő kötet befejezése. Forrás: OTKA K 116217, NKA A2012/N7980, költségvetés.

Indoeurópai nyelvek

Latin nyelv. MTA „Lendület” – Számítógépes latin dialektológia: adatbázis-építés, latin dialektológiai problémák kutatása. Projektkonferencia szervezése. Forrás: LP2015-1/2015 sz. MTA Lendület projektum.

Anatóliai nyelvészet. Lexikológiai kutatások. Forrás: DFG, a spanyol minisztérium támogatása.

Melléklet
A Finnugor és Nyelvtörténeti Osztály publikációi

Adamik, Béla

On the Vulgar Latin merger of /b/ and /w/ and its correlation with the loss of intervocalic /w/:
Dialectological evidence from inscriptions
Pallas, 103. pp. 25-36. (<http://real.mtak.hu/id/eprint/43264>)

Adamik Béla

A palatalizáció szerepe a vulgáris latin [w] > [β] hangváltozásban.
In: Nyelvelmélet és diakrónia 3. Szt. István Társulat, Budapest – Piliscsaba, pp. 9-29.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/55649>)

Adamik, Béla

A vulgáris latin /b/ és /w/ fúziójának össze-függése a magánhangzóközi /w/ kiesésével a feliratos anyag tükrében.
In: Scientia et ethica. Hereditas graeco-latinitatis (4).
Debreceni Egyetem Klasszika-Filológia Tanszék, Debrecen, pp. 128-144.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/62955>)

Adamik, Béla

First International Workshop on Computational Latin Dialectology, April 7–8, 2016,
Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, Budapest, Hungary.
Acta Antiqua, 57 (1). pp. 7-10.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/70716>)

Adamik, Béla

Potential Greek influence on the Vulgar Latin sound change [b] > [β]: Dialectological
evidence from inscriptions.
Acta Antiqua, 57 (1). pp. 11-33.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/70717>)

Barta, Andrea

Levél az alvilágba. Az Aq-2 átoktábla (Előzetes jelentés).
In: Scientia et ethica. Hereditas graeco-latinitatis (4).
Debreceni Egyetem Klasszika-Filológia Tanszék, Debrecen, pp. 145-160.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/63115>)

Barta, Andrea

A Letter to the Underworld: A Research Report on the Curse Tablet Aq-2.
Acta Antiqua, 57 (1). pp. 45-56.
(<http://real.mtak.hu/id/eprint/70718>)

Dömötör Adrienne, Varga Mónika

Jobbágylevelek a 16. századból. 2 rész.
Magyar Nyelv 113: 379–383.

Dömötör Adrienne

„Oly napot végezni, ki bizonyos legyen” – a vonatkozó névmás(i) kötőszó) a középmagyar kor
élnyelvében

Forgács Tamás , Németh Miklós , Sinkovics Balázs (szerk.):
A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX.
SZTE Magyar nyelvészeti tanszék, Szeged, 2017. 39–53.

Dömötör Adrienne , Gugán Katalin , Novák Attila , Varga Mónika
Kiútkeresés a morfológiai labirintusból – korpuszpépítés ó- és középmagyar kori magánéleti szövegekből.
Nyelvtudományi Közlemények 113: 87–114.

Dömötör Adrienne
„And like a scurvy politician...” – Shakespeare szöveghelyének tizenkét magyar változata.
Édes Anyanyelvünk, 2017. 4. szám, 9. o.

Duray Zsuzsa , Horváth Csilla , Várnai Zsuzsa:
Visual multilingualism in the Arctic minority context of indigenous urban communities (Enontekiö, Dudinka and Khanty-Mansiysk).
Vol 2017 : Journal de la Société Finno-Ougrienne 96. **XXX**

Georgieva, Ekaterina.
Person agreement on converbs in Udmurt.
In: Kiefer, F., Blevins, J., & Bartos, H. (szerk.),
Perspectives on Morphological Organization: Data and Analyses (Empirical Approaches to Linguistic Theory 10), 86–122.
Leiden: Brill.

Georgieva, Ekaterina
A nem véges mellékmondatokról: a magyar -ván/-vén képzős határozói igeneves szerkezetek elemzése finnugor és törökségi nyelvek adatainak tükrében.
In: Szécsényi Tibor és Németh T. Enikő (szerk.),
STRATÉGIÁK ÉS STRUKTÚRÁK: Tanulmányok Kenesei István 70. születésnapjára, 55–69.
Szeged: JATEPress.
<http://ling.bibl.u-szeged.hu/ki70/KI70-EGeorgieva.pdf>

Georgieva, Ekaterina
Az 'ahelyett, hogy'-mellékmondatok az udmurt nyelvben.
Folia Uralica Debreceniensia 24: **xxx**.

Gonda, Attila
Az Aquincum–Aquileia–Salona háromszög: latin nyelv a római birodalom Alpok–Duna–Adria régiójában.
In: Scientia et ethica. Hereditas graeco-latinitatis (4).
Debreceni Egyetem Klasszika-Filológia Tanszék, Debrecen. 161-195.
<http://real.mtak.hu/id/eprint/63583>

Gonda, Attila
The Aquincum–Salona–Aquileia Triangle: Latin language in the Alps–Danube–Adria region.
Acta Antiqua, 57 (1). pp. 99-123.
<http://real.mtak.hu/id/eprint/70719>

Deme Andrea , Gugán Katalin , Sass Bálint , Mády Katalin

Towards capturing implicit innovative language attitude using an auditory Implicit Association Test. FULL 6 (1): 3–40 + Supplementary

Gugán Katalin , Sipos Mária

Ige mögötti mondatrészek régi hanti szövegekben

In: Forgács Tamás – Németh Miklós – Sinkovics Balázs (szerk.).

A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX.

Szeged, Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék. 77–94.

Gugán Katalin

Diakrón rondó: tagadás – *hogy*-törlés – igemódosítók – tagadás.

In: Szécsényi Tibor – Németh T. Enikő (szerk.).

Stratégiák és struktúrák: Tanulmányok Kenesei István 70. születésnapjára.

Szeged, JATEPress Kiadó. 71–80.

Gugán Katalin

A magyar tagadó mondatok szórendje és a konstansráta-hipotézis.

In: É. Kiss Katalin, Hegedűs Attila, Pintér Lilla (szerk.).

Nyelvelmélet és diakrónia 3.

Budapest – Piliscsaba: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Elméleti Nyelvészeti Tanszék;

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék. 91–110.

Gugán Katalin

Bakró-Nagy Marianne 70 éves

Magyar Nyelv 113 (3): 377–378.

Gugán Katalin

Okok és okozat: Beszámoló az Akadémián rendezett tudományos ülésről.

Finnugor Világ 22: (2) 20–24.

Gugán Katalin , Varga Mónika

Büdöskötől a publikánig. Divatszínék a 16–18. századból

Nyelv és tudomány

<https://www.nyest.hu/hirek/budoskotol-a-publikanig-divatszinek-a-16-18-szazadbol>

Gugán Katalin , Varga Mónika

Ne ragozz, Cookie, mert meghülyülök!

Nyelv és tudomány:

<https://www.nyest.hu/hirek/ne-ragozd-cookie-mert-meghulyulok>

Horváth, Csilla

The Mona Lisa of Khanty-Mansiysk. Expanded urban linguistic landscape from Siberia: written and visual, online and offline

In: Pralica, Dejan & Šinković, Norbert (szerk.):

Digitalne medijske tehnologije i društveno-obrazovne promene 7. Univerzitet u Novom Sadu, Srbija: Újvidék. 93–103.

Mácsai Boglárka

Létezik-e városkutatás az uralisztikában? (Magyarországi kutatások)

Folia Uralica Debreceniensia 24: 67–90

Novák, Attila , Gugán, Katalin , Varga, Mónika , Dömötör, Adrienne
Creation of an annotated corpus of Old and Middle Hungarian court records and private correspondence.

Language Resources and Evaluation (2017): 1–28.

<http://www.springer.com/home?SGWID=0-0-1003-0-0&aqId=3312675&download=1&checkval=0536e348146b85c573a15a2c196d6ffe>

Oszkó Beatrix

Változó szókincs – Penavin Olga nyomában.

Hungarológiai Közlemények, Újvidék.

Oszkó Beatrix , Ponomareva Larisza:

Kudymkar nyelvi tájképe.

Folia Uralica Debreceniensia 24: 147–162.

Oszkó Beatrix

A nyelvészeti diákolimpiáról.

<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=674>

Pfiszter Tamás , Várnai Zsuzsa

Befogadás – Otthonra találás – Továbbadás. Beszélgetések Soroksárról, soroksáriakkal, soroksáriakról.

Soroksári füzetek VI.

Galéria 13 Soroksár Nonprofit Kft., Soroksár.

Simon Zsolt

The etymology of Hittite-Luwian gurta-.

AION Linguistica 5 (2016) 189-203.

https://www.academia.edu/27037952/The_etymology_of_Hittite-Luwian_gurta

Simon Zsolt

Zur Bedeutung von kar. eri.

Münchener Studien zur Sprachwissenschaft 70 (2016-2017) 259-264.

<http://real.mtak.hu/70867/>

Simon Zsolt

Der luwische Name Awarikus.

Beiträge zur Namenforschung 52 (2017) 115-122.

https://www.academia.edu/10361535/Der_luwische_Name_Awarikus

Simon Zsolt

Selected Pisidian Problems and the Position of Pisidian within the Anatolian Languages.

Journal of Language Relationship 15 (2017) 31-42.

https://www.academia.edu/23224200/Selected_Pisidian_Problems_and_the_Position_of_Pisidian_within_the_Anatolian_Languages

Simon Zsolt

Zum hieroglyphen-luwischen Zeichen CAELUM (*182).

Nouvelles Assyriologiques Brèves et Utilitaires 2016/4: 159-162 (Nr. 96).

https://www.academia.edu/31519477/Zum_hieroglyphen-luwischen_Zeichen_CAELUM_182_

Simon Zsolt

Philologische Bemerkungen zur hieroglyphen-luwischen Inschrift ANKARA 3.

Nouvelles Assyriologiques Brèves et Utilitaires 2017/2: 86-88 (Nr. 49.)

https://www.academia.edu/34348524/Philologische_Bemerkungen_zur_hieroglyphen-luwischen_Inscription_ANKARA_3

Simon Zsolt

Why Did Paškuwatti's Patient Fail in the Matrimonial Bed?

In: Olga Drownowska – Małgorzata Sandomicz (szerk.):

Fortune and Misfortune in the Ancient Near East. Proceedings of the 60th Rencontre Assyriologique Internationale at Warsaw, 21–25 July 2014.

Winona Lake, Eisenbrauns, 2017, 97-103.

https://www.academia.edu/11809874/Why_Did_Pa%C5%A1kuwatti_s_Patient_Fail_in_the_Matrimonial_Bed

Simon Zsolt

The northern border of Tabal.

In: Alice Mouton (szerk.):

Hittitology Today: Studies on Hittite and Neo-Hittite Anatolia in Honor of Emmanuel Laroche's 100th Birthday. L'hittitologie aujourd'hui: Études sur l'Anatolie hittite et néo-hittite à l'occasion du centenaire de la naissance d'Emmanuel Laroche.

5èmes Rencontres d'archéologie de l'IFÉA, Istanbul, 21-22 novembre, 2014. Istanbul, Institut Français d'Études Anatoliennes Georges Dumézil – CNRS USR 3131, 201-211.

https://www.academia.edu/9481547/The_northern_border_of_Tabal

Simon Zsolt

[Julien Monerie: D'Alexandre à Zoilos. Dictionnaire prosopographique des porteurs de nom grec dans les sources cuneiforms].

Ancient West & East 16 (2017) 437-439.

<http://real.mtak.hu/70868/>

Simon Zsolt

[Annick Payne: Hieroglyphic Luwian: An Introduction with Original Texts (3rd edition)].

Journal of the American Oriental Society 137 (2017) 416-418.

https://www.academia.edu/34359106/Review_of_Annick_Payne_Hieroglyphic_Luwian_An_Introduction_with_Original_Texts_3rd_edition_

Sipos Mária

Egy hanti nominalizátor funkciói és sajátosságai. A taxa grammatikalizációjáról.

Jelentés és nyelvhasználat 2017 / 4: 81–99.

Sipos, Mária

Russian Impact on Northern Khanty conditional sentences.

In: Szeverényi, Sándor – Khabtagaeva, Bayarma (szerk.),

Uralic and Siberian Lexicology and Lexicography.

Studia Uralo-altaica 51. 149–173.

University of Szeged, Department of Altaic Studies, Department of Finno-Ugrian Philology.

Szeged.

Sipos Mária
Szórend egyazon hanti beszélő különböző szövegeiben.
Folia Uralica Debreceniensia 24: 91–108.

Sipos, Mária
Bilingualism and text edition.
Bulletin of Ugric Studies 2017/4: XXXX

Sipos Mária
Máglyagyújtás, lépcsőfutás, krimivetélkedő.
Finnugor Világ 2017/2: 25–28.

Sipos Mária
Énekverseny, művészeti tábor, főzés, foltvarrás, divatbemutató és a többi. Finnugor kulturális programok Iszkaszentgyörgyön.
Finnugor Világ 2017/3: 48–50.

Varga Mónika
A grammatikalizáció néhány esetéről boszorkányperekben
In: Gécseg Zsuzsanna (szerk.)
Lingdok 16. Nyelvészdoktoranduszok dolgozatai.
Szegedi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola, Szeged, 101–120.

Varga Mónika
„Nem szólhatván, az Úristent segítségül hívta” – A fonák okság kifejezéséről középmagyar szövegekben.
Magyar Nyelv 113/1: 59–74.
http://www.c3.hu/~magyarnyelv/17-1/VargaM_MNy_17-1.pdf

Varga Mónika
Feltételes jelentéstartalmú mondatszerkezetek alakulásáról középmagyar szövegekben.
In: É. Kiss Katalin – Hegedűs Attila – Pintér Lilla (szerk.)
Nyelvelmélet és diakrónia 3.
PPKE BTK Elméleti Nyelvészeti Tanszék – Magyar Nyelvészeti Tanszék, Budapest – Piliscsaba 137–162.
<http://btk.ppke.hu/uploads/articles/13367/file/Nyelvelmelet-es-diakronia-3-2017.pdf>

Varga Mónika
Változó és Változat: A feltételes jelentéstartalom esetei a középmagyarban.
In: Forgács Tamás – Németh Miklós – Sinkovics Balázs szerk.,
A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX.
Szeged, SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, 319–336.

Varga Mónika
„Az hol az haragrúl írsz” – Szöveg- és személyközi kapcsolatok jelzéseiről középmagyar levelekben.
Magyar Nyelvőr 141/3: 350–367.
<http://nyelvor.c3.hu/period/1413/141307.pdf>

Varga Mónika , Gugán Katalin:

Te ettél meg engem, gyógyíts meg! Betegség és rontás boszorkányperekben.

Nyelv és tudomány:

<http://www.nyest.hu/hirek/te-ettel-meg-engem-gyogyits-meg>

Varga Mónika , Gugán Katalin

Rosszéletű tudományos asszony. A boszorkányos tudás megnevezései.

Nyelv és tudomány:

<https://www.nyest.hu/hirek/rossz-eletu-tudomanyos-asszony>

Varga Mónika , Gugán Katalin

Szépasszonyok tálja.

Nyelv és tudomány:

<https://www.nyest.hu/hirek/szepasszonyok-talja>

Várnai Zsuzsa , Sipos Mária

A kazimi magánhangzórendszer újragondolása.

Folia Uralica Debreceniensia 24: 247–266.